



ΙΗΣ ΚΗΑ...

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΗΣ ΑΡΑΧΩΒΑΣ Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΑΡΑΧΩΒΑΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΕΦΕΡΛΗΣ

Σήμερα την αξία της διατήρησης των παραδοσιακών οικισμών δεν τη γνωρίζουν μόνον οι ειδικοί. Η ανάπτυξη των πόλεων, κάτω από το καθεστώς του εμπορευματικού χαρακτήρα της οικοδομικής δραστηριότητας, έχει αρχίσει πλέον να δημιουργεί ένα πλαίσιο ζωής ασφυκτικό. Έτσι οι οικισμοί που διασώθηκαν στις «νεκρές» περιοχές της καπιταλιστικής ανάπτυξης, έχουν να αντιπαραθέσουν σαν χώροι μια διαφορετική, χαμένη, ποιότητα ζωής, που γίνεται άμεσα φανερή στον κάτοικο της πόλης. Αν όμως αυτή η διαφορά γίνεται κατανοητή, σύγχυση επικρατεί ως προς τους λόγους της ύπαρξής της. Σύγχυση που 'χει σχέση με την κατεστημένη, κυρίαρχη αρχιτεκτονική αντίληψη που αναζητά τα αίτια της κρίσης της έξω από την κοινωνική-οικονομική πραγματικότητα. Έτσι εδώ και πολύ καιρό παρακολουθούμε την ανάπτυξη μιας επιχειρηματολογίας, για ανθρώπινα και μη υλικά, για την «ομορφιά» του ξύλου και της πέτρας σ' αντίθεση με το «άσχημο» μπετόν της τεχνολογικής ανάπτυξης.

Το κράτος αντιλαμβάνεται αυτή τη «ζήτηση» και δεν αργεί να την εντάξει σ' ένα πρόγραμμα τουριστικής προσφοράς. Μετα Π.Δ. περί παραδοσιακών οικισμών θεσπίζει ειδικούς όρους δόμησης σε μια σειρά παραδοσιακών οικισμούς της χώρας. Αυτά τα Π.Δ., μακριά από το ν' αποτελούν μια μορφή πολιτικής διατήρησης, θεσπίζουν υποχρεωτικές διατάξεις για τα εξωτερικά χαρακτηριστικά της κάλυψης των υψών, και κάποιων μορφολογικών στοιχείων. Γίνεται, δηλαδή, η προσπάθεια να διατηρηθεί ένα «όμορφο», τουριστικά καταναλώσιμο, σκηνικό και μάλιστα κάτω από το καθεστώς του Γενικού Οικοδομικού Κανονισμού. Για την εφαρμογή αυτών των διατάξεων θεσπίζει όργανα «λογοκριτικού» ελέγχου, τις κατ' ευφημισισμό «αρχιτεκτονικές» επιτροπές. Το κράτος έχοντας οριστικά χάσει τη σχέση της πειθούς προς τους πολίτες του, τους επιβάλλει αυταρχικά την επιλογή του φορτώνοντας τα βάρη της στην πλάτη του άτυχου κατοίκου των παραδοσιακών οικισμών. Έτσι στους παραδοσιακούς οικισμούς, συνεχίζεται η διαδικασία της καταστροφής τους, μόνο που τώρα στη θέση των παλιών σπιτιών κάνουν την εμφάνισή τους πανομοιότυπα σπιτάκια σε «στυλ ρουστίκ».

Στην Αράχωβα

Η Αράχωβα της Λειβαδιάς είναι ένα τυπικό παράδειγμα θύματος αυτής της πρακτικής για τη διατήρηση. Η θέση της πάνω στον εθνικό δρόμο προς τους Δελφούς και η διερχόμενη τουριστική κίνηση την έχουν καταστήσει τουριστικό σταθμό.

Αυτός ήταν ο σημαντικότερος παράγοντας που ο οικισμός δεν ακολούθησε τη φθίνουσα πορεία άλλων γεωργικοκτηνοτροφικών οικισμών της χώρας. Έτσι εδώ και αρκετά χρόνια η Αράχωβα διατηρεί ένα σταθερό πληθυσμό 3000 περίπου κατοίκων όλων των ηλικιών. Σήμερα ολόένα και περισσότερο διαμορφώνεται σε χειμερινό τουριστικό κέντρο της Αθήνας, μιας και κοντά λειτουργούν οι χιονοδρομικές πίστες Παρνασσού. Ταυτόχρονα ο παραδοσιακός της χαρακτήρας προσφέρει το κατάλληλο πλαίσιο για την αναψυχή του κατοίκου της πρωτεύουσας.

Αυτός όμως ο χαρακτήρας υφίσταται καθημερινά τις καταστροφικές συνέπειες της απρογραμματίστης ανάπτυξης του οικισμού, ανάπτυξης που 'χει σχέση με τη βιωσιμότητά του, μαζί και συγχρόνως με τις πολιτιστικές επιρροές της πρωτεύουσας που επιβάλλονται εύκολα κάτω από το καθεστώς αναπαρέξιας πολιτικής διατήρησης. Το 1978 η Αράχωβα κηρύσσεται παραδοσιακός οικισμός και ισχύουν πλέον γι' αυτήν ειδικοί όροι δόμησης. Αυτό το διάταγμα είναι η μόνη και λειψή εφαρμογή του ρυθμιστικού της σχεδίου, που εκπονήθηκε ήδη το 1974. Η μονοδιάστατη και σε τελευταία ανάλυση άδικη για τους Αραχωδίτες πρακτική του κράτους αποτέλεσε έναν ακόμη παράγοντα αύξησης της λαϊκής δυσαρέσκειας. Αυτή η δυσαρέσκεια μορφοποιείται τα τελευταία χρόνια σε διεκδικητικό κίνημα. Αφορμή γι αυτό και κεντρικό του αίτημα γίνεται η τόσο γνωστή πλέον σε όλους υπόθεση του δρόμου της Αράχωδας.

Το πρόβλημα του δρόμου

Η εθνική οδός Αθηνών-Ναυπάκτου τώρα, όπως και παλιότερα, περνάει μέσα από την Αράχωβα. Κατά την τελευταία δωδεκαετία ανακαινίστηκε στο σύνολο του το τμήμα από Λειβαδιά μέχρι Ναύπακτο με πλάτος 12-15 μέτρα, εκτός από το τμήμα του δρόμου μέσα στην Αράχωβα που έχει μήκος 400 μέτρα και πλάτος 5-7 μέτρα. Το τμήμα αυτό αποτελεί και το κατεξοχήν ιστορικό-εμπορικό κέντρο του οικισμού. Η αξία του κέντρου βρίσκεται όχι τόσο στα μεμονωμένα κτίρια που το οριοθετούν -που 'χουν υποστεί σε σημαντικό βαθμό αλλοιώσεις- αλλά κύρια στους χώρους που διαμορφώνει.

Η συνεχής αυξανόμενη πυκνότητα της κυκλοφορίας με κάθε είδους οχήματα δημιουργεί μια ασφυκτική κατάσταση και για την κυκλοφορία και για την ασφάλεια των πεζών. Το κυκλοφοριακό παράγωγο της ανάπτυξης του ίδιου του οικισμού, γίνεται εκρηκτικό τις μέρες εξόδου των Αθηναίων προς τον οικισμό. Ενώ λοιπόν στην Αράχωβα περιμένουν τη διαπλάτυνση του υπάρχοντος δρόμου κατά το ισχύον ρυμοτομικό του 1970, το 1979 προωθείται από το Υ.Χ.Ο.Π παράκαμψη από τα νότια του οικισμού.

Από εδώ και στο εξής οι Αραχωδίτες θα ζήσουν το δράμα της απομόνωσης του αγώνα τους και της ρουσφετολογικής εκμετάλλευσής του αιτήματός τους. Σ' αυτή την ιστορία, ιστορία με ποικίλες διαστάσεις, αξίζει να σημειωθεί η στάση των δημοκρατικών φορέων των τεχνικών και των επώνυμων επιστημονικών τους στελεχών. Στάση άκαμπτη, τεχνοκρατική, άσχετη με τη σκληρή πραγματικότητα της Αράχωδας, συμπαραστάτιδα στην προσπάθεια του Υ.Χ.Ο.Π. να μετατρέψει την Αράχωβα από οικισμό που ζει σε οικισμό-σκηνικό για την αναψυχή του Αθηναίου σκιέρ. Όλα αυτά με την πλήρη υποστήριξη σύσω-

